

MAARAKENNUSALAN EETTISET PELISÄÄNNÖT

25.4.2005

MANK

Maarakennusalan neuvottelukunta

MAARAKENNUSALAN EETTISET PELISÄÄNNÖT

Johdanto

Maarakennusalan töistä teetetään suurin osa urakoitsijoilla, jotka yleensä valitaan urakkakilpailun perusteella. Projekteihin liittyy suuri määrä toimijoita: tilaaja, suunnittelijat, alihankkijat sekä eri sidosryhmät. Julkisten hankintojen hankinta- ja sopimusmenettelyä säätelevät erityisesti laki julkisista hankinnoista sekä oikeuskäytäntö. Valtio ja eräät kunnat ovat näiden lisäksi laatineet omat hankintäsäännöstönsä mm. laatukriteerien arvioimisen osalta.

Maarakennusalalle on aikaisemmin vuonna 2001 laadittu asiakirja "Maarakennusalan toimintatavat ja pelisäännöt". Tämä on todettu vanhentuneeksi, kun mm. Tieliikelaitoksen siirtymäaika päättyi vuoden 2004 lopussa. Lisäksi on todettu tarve laatia sellaiset pelisäännöt, jotka kattavat kaikkien alan toimijoiden toiminnan. Maarakennusalan neuvottelukunta MANK ry nimitti huhtikuussa 2004 työryhmän laatimaan alalle uudet pelisäännöt.

Työryhmään kuului alan eri toimijoiden edustajia seuraavasti:

- Toimitusjohtaja Hans Weckman, WSP LT-Konsultit Oy / Suunnittelu- ja konsulttitoimistojen liitto SKOL ry, puheenjohtaja
- Asiamies Leena Eranti, Rakennusteollisuus RT ry, lainopillinen sihteeri
- Johtaja Ensio Hakkarainen, Rakennusteollisuus RT ry
- Toimitusjohtaja Jyrki Keinänen, Suomen Rakennusinsinöörien Liitto RIL ry
- Osastopäällikkö Kimmo Laukkanen, Suomen Maarakentajain Keskusliitto
- Johtaja Aulis Nironen, Tiehallinto
- Kehitysjohtaja Risto Peltari, Tieliikelaitos
- Toimitusjohtaja Matti-Pekka Rasilainen, Helsingin kaupungin Rakennusvirasto / Suomen Kuntaliitto
- Investointijohtaja Kari Ruohonen, Ratahallintokeskus
- Tekninen johtaja Raimo Seppälä, Suomen toimitila- ja rakennuttajaliitto RAKLI ry.

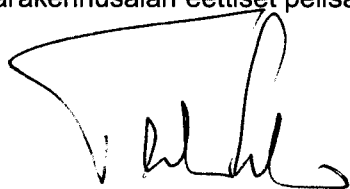
Työryhmän laatimasta periaateluonnoksesta hankittiin tarpeelliset lausunnot ja järjestettiin erillinen keskusteluseminaari. Vahvistetut periaatteet edustavat allekirjoittaneiden tahojen yhteistä näkemystä.

Eettiset pelisäännöt on tarkoitettu sovellettavaksi kaikissa maarakentamisen projektitilanteissa, niin suunnittelussa, hankinnan valmistelussa, hankinnassa kuin rakentamisessakin. Pelisääntöjä sovelletaan myös sivu- ja aliurakoihin.

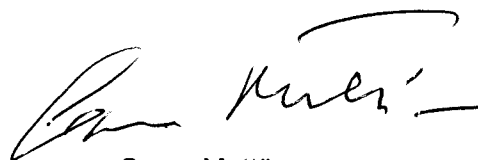
Maarakentamisen suunnittelussa ja toteutuksessa ovat jatkossakin keskeisinä sopimusehtoina konsulttitoiminnan yleiset sopimusehdot KSE ja rakennusurakan yleiset sopimusehdot YSE.

Allekirjoittaneiden alan keskeisten tahojen yhteistyönä laatimien eettisten pelisääntöjen tarkoituksena on mahdollisimman tasapuolisesti ja kattavasti määritellä hyvät maarakentamisen käyttäytymistavat. Vaikka eettiset pelisäännöt eivät muodosta juridisesti sitovaa säännöstöä, niillä tulee kuitenkin merkittävien rakennusalan järjestöjen ja toimijoiden suosituksena olemaan maarakennusalan toimintatapoja yhtenäistävä ja kehittävä merkitys.

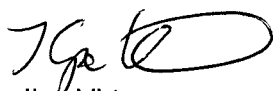
Nämä maarakennusalan eettiset pelisäännöt on yhteisesti hyväksytty 25.4.2005.

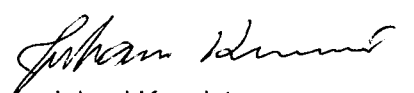
Terho Salo
Rakennusteollisuus RT

Osmo Mettänen
SML

Ilpo Virtanen
Tielikelaitos

Juhani Kuusisto
YIT Rakennus Oy

Timo Kohtamäki
Lemcon Oy

Pauli Pernaa
Skanska Tekra Oy

Teuvo Kolunen
Oy VR-Rata Ab

Heikki Jämsä
Asfalttiifitto

Timo Mylly
SKOL

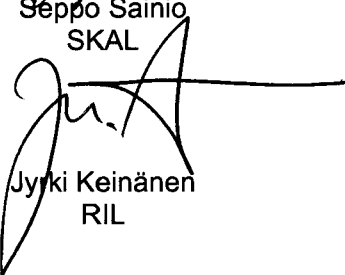
Juhani Reen
RAKLI

Seppo Sainio
SKAL

Matti Peltola
Koneyrittäjien liitto

Jyky Keinänen
RIL

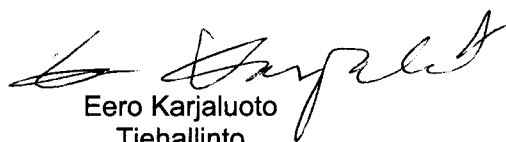

Jussi Kauppi
Suomen Kuntaliitto

Matti-Pekka Rasilainen
HKR

Ossi Niemimuukko
RHK

Ero Karjaluo
Tiehallinto

MAARAKENNUSALAN EETTISET PELISÄÄNNÖT

Tavoite

Maarakennusalan toimijoiden päätavoite on laadukkaan rakennetun ympäristön tuottaminen ja ylläpitäminen tehokkaasti ja ekologisesti.

Kaikkien rakentamisen osapuolten tavoitteena on kehittää ja ylläpitää tervettä yritystoimintaa, joka syntyy tuottavuutta edistävän hankintatoimen, reilun kilpailun, osaamisen kehittämisen ja teknisten innovaatioiden kautta.

Näiden eettisten pelisääntöjen tarkoituksena on edistää tilaajien, toteuttajien ja yhteiskunnan etua. Pelisäännöt soveltuvat sekä julkisen että yksityisen tilaajan rakennushankkeisiin riippumatta hanketyypistä.

Eettiset pelisäännöt täydentävät hankinnoista annettua lainsäädäntöä ja muita ohjeita.

Käsitteet

Tilaajana voi toimia rakennuttaja tai urakoitsija. Rakennuttajalla tarkoitetaan luonnollista ja juridista henkilöä, jonka lukuun rakennustyö tehdään ja joka viime kädessä vastaanottaa työntuloksen.

Toteuttajalla tarkoitetaan maarakennushankkeen konsultteja, suunnittelijoita, urakoitsijoita, projektinjohtourakoitsijoita ja muita palvelujen tuottajia.

Jokainen on vuorollaan tilaaja – pätevä toteuttaja on myös pätevä tilaaja!

PERIAATTEET, JOITA KAIKKIEN TOIMIJOIDEN ON SYYTÄ NOUDATTA

Varmista valinnassa sopimuskumppanisi ja alihankkijasi ammattitaito, suoritusvarmuus, laaduntuottokyky ja luotettavuus.

Ole rehellinen ja lojaali sopimuskumppani. Älä käytä toisen erehdystä tai sopimuksen epäselvyyttä hyväksesi. Edistä hankkeen osapuolten välistä avointa yhteistyötä.

Tunnista hankkeiden kriittiset kohdat, hoida myötävaikutusvelvollisuus tunnollisesti, tiedota aktiivisesti ja varmista tiedonkulku kaikkien osapuolten välillä.

Kannusta innovatiivisuuteen, hyödynnä ja turvaa innovaatioita. Käytä hankintamenettelyn eri mahdollisuuksia monipuolisesti hyväksi.

Huolehdi työturvallisuudesta ja henkilöstön jatkuvasta kehittämisestä. Älä tingi työturvallisuudesta kilpailukeinona.

Vaali ympäristöä ja pyri parantamaan sitä ihmisen elinympäristön sekä luonnon ja kauneusarvojen kannalta.

Torju harmaata taloutta varmistamalla pitkissäkin ketjutuksissa siitä, että kaikki alihankkijat toimivat säännösten mukaisesti.

Vastusta korruptiota. Älä tarjoa tai vastaanota lahjuksia.

HYVÄ TOIMINTATAPA	
TILAAJA	TOTEUTTAJA
Reilu ja avoin kilpailu	
<p>Pääsääntöisesti kilpailuttaa hankintansa.</p> <p>Järjestää tarjouskilpailun vain, kun tarkoituksena on hankkeen toteuttaminen ja toteuttajan valinta.</p> <p>Varmistaa jo tarjouspyyntövaiheessa tasavertaisen kohtelun ja huolehtii siitä, ettei esteellisyyksiä synny. Varmistaa, että kaikilla kilpailuun osallistuvilla osapuolilla on käytössään sama suunnittelun eri vaiheissa syntynyt tarjouksen tekemisessä tarvittava tietoaineisto.</p> <p>Varmistaa kilpailuneutraliteetin säilymisen tilanteissa, joissa toimija osallistuu hankkeen valmisteluun tai toteutukseen sen eri vaiheissa.</p> <p>Mikäli oma organisaatio tai sen osa osallistuu kilpailuun, ilmoittaa siitä tarjouspyynnöissä muille osallistujille.</p> <p>Kohtelee tarjousten vertailussa omaa, kilpailuun osallistuvaa yksikköä samoin kuin muitakin kilpailuun osallistuvia ja huolehtii kilpailuttamisen läpinäkyvyydestä ja tasapuolisuudesta.</p> <p>Pitää kiinni tarjouskilpailun ehdoista esim. hylkäämällä myöhästyneet ja ilmeisen alihintaiset tarjoukset.</p> <p>Pyrkii mm. urakkakokonaisuuksien ja urakamuotojen valinnalla edistämään alan markkinoiden kehittymistä, aitoa kilpailua ja erilaisten yritysten toimintaedellytyksiä.</p> <p>Suhtautuu myönteisesti tarjouksen tekijöiden antamaan tarjouskilpailua koskevaan palautteeseen.</p> <p>Suunnittelee hankkeen aikataulun realistiseksi niin, että tehtävä on mahdollista suorittaa sovitun aikataulun puitteissa.</p>	<p>Tunnistaa omat rajoituksensa ja tarjoaa projektin toteutusta vain hankkeisiin, joissa omaa riittävän ammattitaidon ja muut tarvittavat resurssit.</p> <p>Vetäytyy antamasta tarjousta, mikäli on osallistunut siinä määrin hankinnan valmisteluun tai suunnitteluun, että omaa sitä kautta tietoa, jonka perustella kilpailuasetelma ei ole tasapuolinen.</p> <p>Kilpailee itsenäisesti, mutta toteutuksessa verkottuu parhaiden osaajien kanssa.</p> <p>Ei harjoita kiellettyä yhteistyötä tai käytä väärin määräävää markkina-asemaa tai muutoinkaan heikennä tilaajan tai toisten toimijoiden asemaa.</p> <p>Tutustuu tarjouspyyntöön huolellisesti ja tarjoaa sen mukaisesti. Noudattaa tarjouskilpailun ehtoja ja varmistaa tarjouksensa virheettömyyden.</p> <p>Ilmoittaa jo tarjousvaiheessa havaitsemistaan virheistä, ristiriitaisuuksista ja epärealistisista aikatauluista.</p>

<p>Jakaa hankkeen riskit tarjouspyyntövaiheessa optimaalisella tavalla eikä sisällytä hankintaan kohtuuttomia ehtoja.</p> <p>Ymmärtää laadukkaan ja resursseiltaan riittävän suunnittelun merkityksen sekä valmistelee hankinnan huolellisesti niin, että tarjoukset on mahdollista laatia ja arvioida yhteismitallisina.</p> <p>Käyttää tarjousten ja tarjoajien arvioinnissa yleisesti hyväksytyjä, yksiselitteisiä ja objektiivisiä arviointikriteerejä.</p> <p>Kohtelee kaikkia tarjoajia tasapuolisesti riippumatta näiden kotipaikasta tai kansallisuudesta.</p> <p>Sulkee hankinnasta epäpätevät tai epärehelliset tarjoajat.</p> <p>Perustelee valinnat huolellisesti.</p> <p>Ei järjestä tinkimiskierroksia.</p>	<p>Antaa riittävät ja oikeat tiedot itsestään ja referensseistään.</p> <p>Ilmoittaa pyydettyä tärkeimmät resurssinsa ja alihankkijansa jo tarjousvaiheessa.</p> <p>Ei ryhdy aiheettomiin oikeusprosesseihin, vaan hyväksyy asiallisesti perustellun valinnan.</p> <p>Ei ehdota tarjousten vertailuvaiheessa tarjouksensa parantamista.</p>
Sopimuskumppani	
<p>On lojaali sopimuskumppani ja noudattaa solmimiaan sopimuksia.</p> <p>Huolehtii myötävaikutusvelvollisuudestaan esim. hankkimalla ja toimittamalla suunnitelmat ajoissa</p> <p>Ei aseta sopimuskumppaneitaan kohtuuttomiin tilanteisiin.</p> <p>Kannustaa hyvään asiakaslähtöiseen toimitukseen käyttämällä hankintaan soveltuvia kannustavia maksumekanismeja.</p>	<p>On lojaali tilaajaa ja muita toimijoita kohtaan. Noudattaa solmimiaan sopimuksia.</p> <p>Sitoutuu tilaajan palvelutasoon.</p> <p>Käyttää toteutuksessa päteviä ja osaavia sopimuskumppaneita eikä käytä harmaata työvoimaa. Ei käytä toteutuksessa töiden epäturvettä ketjutusta.</p> <p>Kertoo tilaajalle havaitsemistaan teknisistä ja aikataulua koskevista ongelmista ajoissa ja estää niiden syntymistä.</p> <p>Ei aseta sopimuskumppaneitaan kohtuuttomiin tilanteisiin.</p>

<p>Suojaa aktiivisesti toimittajan liike- ja ammattisalaisuuksia sekä tämän esittämiä ideoita eikä käytä niitä ilman lupaa eikä korvauksetta hyväksyen.</p>	<p>Säilyttää tilaajan liike- ja ammattisalaisuudet eikä käytä niitä hyväkseen.</p>
<p>Innovatiivisuus</p>	
<p>Edistää hankintamenettelyillään palveluntuottajien tuotekehitystä, innovaatioiden hyödyntämistä ja alan tuottavuuden kehittämistä.</p> <p>Kannustaa uusien teknisten ratkaisujen ja vaihtoehtoisten toteutustapojen kehittämiseen.</p> <p>Sopii suunnittelun ja toteutuksen aikaisten innovaatioiden kautta saavutettujen hyötyjen jakamisesta jo tarjousvaiheessa tai ennen toteutusta.</p>	<p>On kiinnostunut tuotteiden ja palvelujen kehittämisestä ja uusien ratkaisujen ja vaihtoehtoisten toteutustapojen kehittämisestä.</p> <p>Kannustaa henkilökuntaansa teknisiin innovaatioihin toteutuksen ja tilaajan hyväksi.</p> <p>Tuo esiin kaikki suunnittelun ja toteutuksen aikaiset innovaatiot.</p>
<p>Ympäristövastuu</p>	
<p>Analysoi hankkeen oikeutuksen ja toteutuksen vaihtoehdot kestävän kehityksen kannalta etukäteen.</p> <p>Arvioi vaihtoehtoisia suunnittelu- ja toteutusratkaisuja elinkaari- ja ekotehokkuusnäkökulmasta.</p> <p>Pyrkii ympäristövaikutusten minimoointiin, mitä tulee energiankulutukseen, päästöihin ja jätteisiin.</p>	<p>Huolehtii hankkeen toteutuksesta luontoa säästävällä tavalla.</p> <p>Varmistaa koko ketjun laadun oma-aloitteisesti sekä dokumentoi toteutuksen huolellisesti.</p> <p>Pyrkii ympäristövaikutusten minimoointiin, mitä tulee energiankulutukseen, päästöihin ja jätteisiin.</p>
<p>Asiantuntemus</p>	
<p>Hallitsee eri hankintamenettelyt ja tuntee niihin liittyvän lainsäädännön.</p> <p>Hyödyntää hankintalainsäädännön mahdollisuudet ja menettelytavat.</p> <p>Tuntee alan yleiset nimikkeistöt ja käytännöt.</p> <p>Oivaltaa alan vakioehtojen, kuten YSEn ja KSEn, tuottaman kustannushyödyn ja oikeusvarmuuden lisääntymisen. Käyttää tilanteen mukaan alan vakioehtoja niin kuin niistä kulloinkin sovitaan.</p>	<p>Tuntee oman toimialansa ja käyttää yhteistyökumppaneinaan päteviä ja osaavia asiantuntijoita täydentämään omaa osaamistaan.</p> <p>Kehittää omaa ammattitaitoaan.</p> <p>Tuntee alan yleiset nimikkeistöt ja käytännöt.</p>

MUUTA AINEISTOA EETTISEN TOIMINNAN TUEKSI

- Rakennusalan urakkakilpailun periaatteet 1982
- Taitava tilaaja – pätevä toteuttaja 1997
- SKOL / FIDIC eettiset säännöt
- ECCE Code of Professional Conduct – Eurooppalaisten rakennusinsinöörien eettiset ohjeet
- Yhteiskuntavastuu rakennusteollisuudessa / RT
- Harmaiden markkinoiden torjunta – pelisääntöpaperi
- Lahjonnanvastaiset periaatteet –ohjeisto (Transparency international , Keskuskauppakamari)